„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7\frac{1}{2}$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 29. У Новом Саду, у суботу 8. (21.) марта 1903. Година XIX.

Прилике у Србији и заплети на Истоку.

Решење великога источнога питања лаганим кораком иде, али иде ипак у напред. Задржано је то решење за једну четврт столећа, од последњега великога руско-турскога рата, па ипак данас се опет напред креће. То решење, то је начин дисолуције, распада негда моћне велике турске царевине и стварање хришћанских држава на балканском полуотоку. Пре двадесет и пет година стварањем бугарске кнежевине, окупацијом Босне и Херцеговине од стране Аустро-Угарске, проширењем Србије и Црне Горе — означене су фазе, означени су степени дисолуције турске царевине. Данас оно што бива у Македонији и у Старој Србији, акција Русије и Аустро-Угарске, па осталих велесила у ствари реформа у Македонији, опет означује фазу у решењу великога источнога питања.

Пре четврт столећа, кад су се надимале груди српскога народа надом ослобођења своје подјармљене браће. Србија је била названа српским Пијемонтом. Је ли Србија данас изгубила тај назив? Нама се чини да би се кости оних српских јунака под Карађорђем и Милошем, па оних који су у првом и другом рату пре четврт столећа погинули — да би се у гробовима превртнуле, кад би се Србија одрекла, да буде узданица подјармљене српске браће. Кад је кнез Михајло г. 1868. у Топчидеру погинуо, српски народ му је над гробом рекао: твоја мисао погинути неће, и те речи урезане су у његовом споменику. Србија не сме се никад одрећи српске заветне мисли.

Од доба пре четврт столећа много што се догодило у Србији, што се не би смело било догодити и што је потресло веру да је Србија способна де буде српски Пијемонт. Србија се није смела никад колебати у свом политичном правцу. Није смела посумњати у добре намере Русије за будућност српскога народа, а још мање стати у редове противника Русије. Србија није смела загазити у српско-бугарски рат, што је њеном угледу на читавом балканском полуотоку неизмерно шкодило. Србија није смела ни под каквим околностима прекинути своје везе са јуначком Црном Гором, јер прекидање такове везе, значи одрећи се заветне српске мисли, пошто без Црне Горе та мисао није изведива.

А шта да речемо о унутрашњим приликама Србије за последњу четврт столећа? Ни код једнога народа на балканском полуострву нису те прилике биле тако жалосне као у Србији. Те су прилике превазишле и владавину Стамбулова у Бугарској. Незреле теорије о решењу друштвених питања, импортиране са запада, готово да су отровале национални осећај српскога сељака, који је почео бити равнодушан за Српство јер са проширењем Србије, — по познатој изреци — не би се његова „њива проширила.“ Из социјалистичне школе Светозара Марковића, из апостолства архимандрита Васе Пелагића развило се радикалство у Србији. Српски сељак имао је више смисла за партајске ствари, него за Српство. Партајске страсти обузеле су га у такој мери, да је он сасвим заборавио на српску заветну мисао, па су на ту мисао заборавили и радикалске вође. У вртлогу партајских страсти свашта се догађало у Србији. Несретни експерименти краља Милана са уставом, нечувена дрскост са државним ударом ноћу 1. априла 1893., владавина радикала и њихов преображај у „дворске радикале“, — све се то ређало као у неком калајдоскопу. Грозоте радикалске светине морале су изазвати грозоте краља Милана, који је отпирио све оне што су се уздали у „девет десетина радикалскога народа.“

Све ово изгледа данас у Србији као ружан сан. Али одношаји нису још ни из далека сређени. Несретни режим и краља Милана и негдашњих радикала, оставио је тешке последице, које се не дају тако лако одстранити. Српске финансије данас стоје да не може бити горе и морају сваком српском државнику задавати велике бриге; оне притискују Србију као нека мора, јер сметају њеној евентуалној спољној акцији.

Међутим ипак унутрашњи одношаји, чини нам се, кренули су на боље. Истина радикали су подељени у два табора, а исто тако и либерали. Али ипак види нам се неко прикупљање: све што је боље и честитије, то се у Србији прикупља погледом на догађаје, који могу настати на Истоку и који би морали Србију приправну наћи. Либерали и независни радикали приближују се једно другом. Не помишљамо на праву фузију, јер фузије у Србији свагда су биле несретне, па и последња међу радикалима и напредњацима. Али држимо, да би ваљда ипак могуће било да се из трезвенијих елемената образује једна крепка национална партија, која би бацила копрену заборава на све заблуде пређашњих партајских страсти. Хвала Богу, Србија има и у старијој и у млађој генерацији још изврсних снага. Често кад би читали политичне расправе млађе српске интелигенције у Србији н. пр. дра Живојина Перића, дра Момчила Нинчића и других, ми би им се поклонили. Има Србија опробаних политичара патриота, који кад би се ухватили у једно коло, држимо да би били кадри што учинити. Ено старих бораца: Авакумовића, Рибарца, младога дра Војислава Вељковића, ено многих од независних радикала на челу са Љубом Живковићем. Ваљало би на страну бацити реминисценције старих партајских страсти, па образовати једну крепку националну партију.

Знамо да тамо у конаку нерадо слушају имена, која споменусмо. Али напослетку мора се што учинити да се одношаји у Србији, погледом на заплете на Истоку, консолидују. Ми нисмо позвани да критикујемо данашњи режим генерала Цинцар-Марковића и хоћемо да верујемо у добру вољу данашњега српскога кабинета. Али свуда у Европи кад војник без политичне прошлости и без политичне боје стане на чело земаљске управе, то може бити само за нужду, то може бити само прелазно. А држимо да би се што пре морао образовати нови кабинет и обзиром на скупштину и обзиром на заплете на Истоку, да не би Србију спољни догађаји изненадили.

У својој спољашњој политици Србија је већ досад много пропустила.

У своме партајском врењу Србија је заборавила на своје дужности према Српству. Србија се дала прекрилити од свију фактора који равнају са политиком Балканскога Полуострва. У Цариграду Србија није имала реч, коју би требала да има. За ствари у Босни и Херцеговини постала је сасвим равнодушна. Од Бугарске дала се сасвим прекрилити. Бугари знали су у већој мери задобити симпатије Русије, него Срби. И то је наравно. Сваки изображен Бугарин учи руски и зна руски. У Србији тек у новије доба почели су нешто учити руски. Србија је пропустила — и то јој се мора у велики грех уписати — да регулише одношај српске цркве у Турској. Бугарска је на велику штету Србије и српскога народа у Турској, одношај бугарске цркве регулисала, те је била у положају да учини велико освајање код српскога народа у корист бугарскога ексархата. Срби у Старој Србији и Македонији били су сами себи остављени. Да није било Русије, српски народ не би се био знао бранити и Фирмилијан не би никад дошао у Скопље.

Србија је пропустила да испослује српској цркви признање у Цариграду. Позната је ствар, да се у Турској народи деле по својој вероисповести. Према томе Порта не признаје српску народност у Турској, јер нема српске цркве. Порта признаје Грке, Јермене и Бугаре, јер Грци и Јермени имају свој патријархат, а Бугари свој ексархат. Није-ли Србија у дугом низу година могла испословати, баш онда кад Бугари у Цариграду нису добро стајали — у успоставу старе Пећске српске патријаршије, па би Срби у Старој Србији и Македонији сасвим друкчије стајали него што данас стоје.

Данас ствари на Истоку узимају врло озбиљан облик. Данас ври на све стране на Балкану. Бугарске чете продиру у Македонију чак до Солуна. Арнаути се оружају, а српски народ у Старој Србији стоји без заштите против напада арнаутских. Хоће-ли реформе у Турској, за које се заузела Русија и Аустро-Угарска, па и друге велесиле, моћи предупредити да не дође до правога рата на Балкану? Ми не сумњамо да ће Србија слушати добре савете Русије. Али има ствари, које се не дају одстранити. И пре четврт столећа Русија није хтела да загази у велики рат са Турском, али силом околности је морала то чинити. Извесно је, да Русија данас рата неће. Она је надмудрила Аустро-Угарску и одстранила „марш к Солуну“, с којим би Аустро-Угарска била кадра изазвати Русију на рат. Данас је положај чистији него пре четврт столећа. Данас краљ Александар може да путује у Беч, а да му се то не замери од стране Русије.

Али догађаји који се могу развити на Балканском Полуострву, не могу се пред-

ЛИСТАК.

У железничком купеу.

— Приповетка. —

Од прилике ми је 23 године, и не спадам међу нервозне девојке. Са својим родитељима станујем у близини Лондона. Пре неколико месеци писао ми је деда, да га у Дублину походим. Мада сам већ више пута сама путовала мати ме овом приликом не хтеде саму пустити но ја сам је толико молила, да је напослетку пристала, али под тим условом, да дању путујем. На ово опет ја не хтедох пристати, јер по мом мишљењу најбоље је, ако се човек у железници испава. И мати ми је увидела да потпуно имам право, те се више није противила.

Родитељи ме испрате до станице и овде ми отац саветоваше, да у женском купеу путујем. Но пошто су исти били препуни, брзо уђем у један таки купе, где су већ два старија господина седела. Све до Честера није се ништа знаменито догодило, а овде се два господина сиђу доле и један у одласку овако ми рече:

— Ако још и даље путујете, најбоље ће бити, да што за јело купите. Влак ће десет минута стајати и до Дублина неће се одмарати.

Захвалим се на добром савету и отидем у ручаоницу, где поједем парче хлеба с маслом и испијем једну шољу теја.

Кад сам се натраг вратила затечем једног господина, који је, док сам се ја сишла доле, у мој купе ушао. Имао је на себи велико јапунџе а око врата велику мараму, која му је у пола лице покривала. Казала сам већ, да нисам страшљива, те радосно заузмем старо место, када се брзи воз из Честера кренуо.

Тек што изађосмо изван вароши, а мој сапутник скиде јапунџе и мараму. Сад сам видела да је то младић око 28 година и елегантног изгледа. Брци му беху лепо усукани и малу је браду носио; а поглед му је тако оштар био, да је на ме врло непријатан утисак учинио, када ме је подуже гледао.

— Чујеш, Виргинија, та ваљда се нећеш уплашити, ако те један младић погледи? — рекла сам у себи. Та и стара пословица вели: да и мачка може видети краља, а да не буде крива због увреде Величанства. Узмимо, дакле, да је овај господин мачка: мене неће збунити својим погледима.

Баш хтедох да узмем новине, које сам собом понела, ради забаве, али ме сапутник ослови:

— Држим, да се нећете противити, ако прозор отворим?

— Само изволите — одговорим укратко и уједно му на знање хтедох дати, да нисам вољна разговарати се.

Воз је неописано брзо јурио и брзо сам осетила, да је ваздух, што је улазио кроз отворени прозор, врло хладан. Погледам горе и баш хтедох мога сапутника замолити, да затвори прозор, када тако нешто опазим, да ми се крв у жилама следила. Мој сапутник је нешто премећао у торби и извади неки бријач, који је о кајишу висио. Погледи нам се сукобе и он се чудновато смешио.

Испустила сам новине и не дишући гледала преда се. Страни се мени нагне и овако рече:

— Видим, да сте се уплашили и то је са свим природно. И ја бих се бојао, да сам у Вашем положају. Сами сте у купеу са једним мушкам, који Вас може удавити, ако му је воља и мртво Вам тело кроз прозор избацити.... Но признајем, да сам само зато овај купе изабрао, јер хтедох с Вама у друштву путовати. До најближе станице пут је доста дугачак и воз за два сата неће стати. Видите, дакле, да сте у мојој власти и начин, да живот свој спасете, састоји се само у томе, да ми једну жељу испуните.

Говор му беше као нека претња. Показујући на моју малу лампу, коју сам собом понела, овако рече:

— Упалите лампу!

Покоравала сам се. Узео ми је из руку лампу и у сред купеа обесио:

— Сад пазите на мене... Ја ћу клекнути испред Ваших ногу. Гледајте ми у лице. Видите-ли добро моје црте?

Рекох да видим добро.

— Брада ми је густа, јелте?

— Тако је.

— Видите-ли ове маказе?

— Видим.

— А бријач?

— И то.

— Јелте, опасно оружје?

— Може се с њиме убијати — одговорим оштро, мада сам се сва укочила од страха.

— Радујем се, што то увиђате. И уверен сам, да се нећу преварити, да ми једна госпа неће учинити оно, што ћу од ње желити . . . Сад је време услуги; скините рукавице.

Премишљала сам се.

— Скините рукавице — викне страни и очи му се тако светлише, као у гладне звери.

Учинила сам.

— Дакле, започните посао.

— Али шта?

— Но, не будите тако проста. Обријајте ми бркове.

Упрепастила сам се.

— Не умем — муцала сам.

— Одма ћу вас научити.

— Како?

— Тако, што ћу бријач још већма наоштрити . . . Јесте-ли разумели? Дакле отпочните.

Клекне пред мене тако, да му је лампа лице са свим осветлила, а за тим стрпа ми у руке маказе. Отпочнем посао. Само ми је Бог сведок, како сам довршила.

— Браду ми са свим ошишајте, јер ћете је после и обријати.

видети. Силом околности Русија може опет бити изазвана да као пре четврт столећа стане на браник источних Хришћана, а наиме Бугара и Срба. Ако Бугарска ступи у акцију — а у пола је већ ступила са бугарским четама — не могу за њом заостати Србија и Црна Гора. Србија и Црна Гора ће слушати савете Русије, али према развитку догађаја на Балкану не могусе одређисрпскезаветне мисли.

П—Д.

Не иде даље са опсенарством!

Радикалска депутација вратила се са ћабе из Будимпеште и радикалске хаџије казују радикалском свету да их је министар-председник Сел „лепо“ примио, али ћуте о том шта им је Сел казао. Хоће опет да прозанате са својим опсенарством. Кад их је Сел већ тако „лепо“ примио, е нека саопште радикалском свету шта им је Сел казао. нека пошљу одговор Селов у све оне општине, које су тако свечано изјавиле поверење „мајском“ сабору, па протестовале против познатога ровења, те усвојиле представку црквене општине новосадске. Ту се сада нема куда. Ту сад не помаже више опсенарство. Селов одговор штампан је црно на бело, у свима мађарским новинама, са аутентичним мађарским текстом. Радикалски орган требао је Селов одговор штампати. У Француској је обичај да се какав важан говор пошље свима општинама, па да се, што кажу Французи, „плакардира.“ Е па требали су и радикали да у радикалским црквеним општинама даду Селов говор „плакардирати.“ Али кад радикалски орган није хтео Селов одговор да штампа, ево ћемо му ми ту услугу учинити.

Као што све мађарске новине јављају Сел је депутацији саборскога одбора рекао: mindenkivel az országban — tartozzék bár mely felekezethez s beszéljen bár mely nyelven — egyenlően, igazságosan szokott eljárni; viszont azonban megkivánja és elvárja az ország minden lakosától hogy első sorban jó hazafi, jó magyar legyen. Hiszi és elvárja, hogy a magyarországi szerbek ezt az ő nézetét, nem csak szóval vallják hanem tettekkel is bizonyitani fogják. Значи на српски: он (министар-председник Сел) са сваким у земљи — припадао ма којој вероисповести и говорио ма којим језиком — свагда праведно поступа; али на против жели и очекује да сваки становник у земљи има бити у првом реду добар патриота, **добар Мађар**. Верује и очекује да ће мађарски Срби, то његово гледиште не само речима признати, него и **делима доказати**.

Е, господо радикали, добро сте то чули. Није доста препоручити се у „безусловну благонаклоност високе владе“ да можете заузети сва места код наших автономних власти, да себе и своје људе понамештате, па да практично решите „питање хлеба“, већ ви морате бити добри Мађари, морате постати православни Мађари, морате подупирати мађарску државну идеју, и то не само речима, него и делима. Без тога не иде. Ту не помаже даље опсенарство: да се једно у Будимпешти, а друго народу говори.

Кад је лане у пролеће текла изборна борба за српско-народно црквени сабор, ви сте, господо радикали, агитирали тиме, да сте ви прави народњаци, прави пријатељи народни, а мида смо издајице. Била је тада у свима крајевима Српства девиза: либерали Мађари. Ми, који смо се десет година борили са силовитим Тисом, ми који смо се тридесет година борили за нашу народно-црквену автономију, нас сте ви пред народом клеветали да смо издајице, казивали сте народу да смо постали Мађари. При избору у Новом Саду, наши бирачи који су нам обећали да ће гласати на нашега кандидата, дошли су к нама обореном главом, уздишући: обећали смо вам гласати на вашега кандидата али нам кажу да сте ви мађарска странка, да сте постали Мађари, па се ми од народа не можемо делити, ми не можемо гласати на Мађара.

Е па дошао је и „мајски“ сабор. Оно што за тридесет и више година није ниједан народно-црквени сабор чинио: да просјачи „благонаклоност високе владе“, то је чинио, „мајски“ сабор, па у том просјачењу потписао је мађарску саборску адресу, јер би иначе био растеран.

Али радикалском свету казује се: све је то добро, хоће радикали да надмудре Мађаре. Јест, али Сел неће речи, он хоће дела. Истина, „мајски“ сабор је прешао ћутећки преко наредбе министра Влашића о мађарском језику у нашим школама, као да је то нешто у Кини, и да се то народно црквенога сабора и не тиче. Но ово није доста да се ћутећки пређе. Сел неће само то, он „жели и очекује дела.“ Ви, господо радикали, који сте заузели сва места код наших автономних власти, ви морате бити помагачи за распростирање мађарскога језика у српским школама, да тиме на делу покажете, да сте добри патриоте, добри Мађари.

Према томе, реците, господо радикали, српском народу, да је то данас ваша улога, јер без те улоге, без тога услова, ви се не можете одржати на вашим местима. Изволите даље у том правцу терати опсенарство, изволите „надмудрити“ Мађаре. Јест, али Сел се не да вашим опсенарством надмудрити: он иште дела, он иште да докажете да сте добри Мађари.

Радикалска депутација ишла је само у Будимпешту, није хтела ићи у Загреб. И ако су у председништву министарства наше народно-црквене ствари концентрисане, то ипак и хрватски бан има у тим стварима коју да рекне, јер напослетку већина православнога народа није у Угарској, већ у Хрватско-Славонији. Али се радикалима не иде у Загреб, јер бан Куен-Хедервари њих бољепознаје, него и Сел имађарски „државник“ мајскога сабора.

Него збиља! Шта је, господо радикали, са сабором? Ваш мађарски „државник“ имао је с вама преписке, да ће народно-црквени сабор бити сазван на пролеће. Пролеће је ту, и радикалска депутација неургира код Села да се сабор опет састане. Јелте? Вамајесаддоброибезсабора.

Вођа радикалске депутације мислио је да ће својом речитости, својим речима о „искреном патриотизму „мајскога“ сабора засенити, опсенити Села, али Сел као да је опоменуо вођу радикалскога са оним њему врло познатим речма:

Hofrath mit dem krummen Rücken,
Tiefer bücken, tiefer bücken!

⊙

Проглас
рускога цара Николаја II.

Млади руски цар Николај II. достојан је последник оба своја племенита претходника на престолу, цара-Ослободиоца Александра II. и цара-Миротворца Александра III. Руковођен својим мирољубивим осећајима цар Николај II. је пре четири године дао идеју о међународној конференцији мира, и та је конференција и одржана у Хагу, те данас у важнијим међународним споровима решава међународни бирани суд, што га је хашка конференција изабрала. За ово је цар Николај II. заслужио име цара-Мирољупца.

Но данашњи цар свију Руса се брине и за унутрашњи мир своје државе. А тај је последњих година био јако угрожен. Ђачки немири по разним руским свеучилиштима узели су били врло озбиљне размере, но ти немири били су више извештачени него што су потицали из заиста бедног стања руских ђака. Много је озбиљнији положај наступио, кад се у разним губернијама стаде бунити сељачки сталеж. Руски сељак и мало племство руско заиста су у веома тешком положају. Ти сталежи пате највише од крутог бирократизма, што је одомаћен у руској управи, те није чудо, што се и питоми, дуготрпељиви руски сељак подиже против таког система. Кад под убилачким куршумом скоро узастопце падоше два руска министра, Богољепов и Сипјагин, а харковски генерални губернатор кнез Оболенски једва се спасе, онда је сам цар Николај II. тражио да сазна, где је узрок злу. Он је сазвао многе заступнике племства и сељака, те је из њихових уста чуо, шта тишти народ. И милостивога срца царева коснуше се невоље народне, те се реши да му олакша. Зато је издао проглас, за који смо већ јавили, и о чијем великом значају смо већ донели чланак у претпрошлом броју; тај проглас сада доносимо у свој опширности, онако како је изишао у службеном „Правительственом Веснику“. Овај проглас царев је велики напредак у погледу унутрашњег консолидовања руске царевине и нема сумње, да је тај проглас изазвао велику радост у милијонима руских срдаца.

Тај значајни манифест цара Николаја II. гласи овако:

„Божјом милошћу ми, Никола II., император и самодржац сверосијски, цар пољски, велики кнез финландски и т. д. и т. д.

Објављујемо свима нашим верним поданицима:

Ступивши вољом Промисла божија на прадедовски престо, ми смо учинили свечан завет пред лицем Свевишњега и пред нашом савешћу, да ћемо као светињу пазити вековне основе руске државе и да ћемо свој живот посветити служби својој милој отаџбини.

У неуморноме старању за наше поданике ми смо нашли пут за остварење народнога добра у успомени за неизгладљива дела наших државних претходника, а пре свега нашега незаборављеног родитеља.

Свемогућем Богу било је угодно, у неиспитаним путевима Његовим, да прекине прераним концем државне труде љубљеног родитеља нашег и да тиме на нас пренесе свети дуг, да довршимо дело које је он започео: да утврдимо поредак и правду у руској земљи у сагласности са потребама народнога живота, из које поничу.

На велику жалост нашу, смутња, која је посејана од чести смеровима противним државном поретку, од чести пак заношењем за начелима, која су рускоме животу туђа, спречава општи рад на унапређењу народнога благостања. Та смутња, која узнемирује духове, одвлачи их од производнога рада и не ретко води у пропаст младе снаге, које су драге нашем срцу и неопходне својим породицама у својој отаџбини.

Изискујући од свих извршилаца наше воље, како виших, тако и нижих, да чврсто пораде против сваког нарушавања правилног тока народног живота, и уздајући се, да ће свако од њих часно вршити своју службену и друштвену дужност, са непоколебљивом решеношћу, да без одлагања учинимо за доста државним потребама, нашли смо за добро наредити:

Да власти, које немају посла са верским стварима, ваздан имају у виду начела верске трпељивости, предвиђене у основним законима руске империје, који, поштујући православну цркву, као првенствујућу и господујућу, остављају свима нашим поданицима других вероисповести слободно исповедање своје вере по њеним обредима.

Да се настави живо увођење у живот мера, управљених на поправку материјалног стања православног сеоскога свештенства, пооштравајући плодно учешће свештено-служитеља у духовном и друштвеном животу њихове паствe.

У сагласности са предстојећим задаћама за подизање народнога благостања да се упути рад државних кредитних установа, нарочито племићских (дворанских) и сељачких хипотекарних банака на боље учвршћење и развијање напретка основних стубова рускога сеоског живота, поседника и сељака.

Радови, које смо ми означили ради ревизије законодавства о сеоскоме животу, како се сврше по реду који смо назначили, имаће се поднети ради даље њихове разраде и довођења у складност са месним особинама у губернијским саветима поред учешћа највиђенијих људи, који уживају опште поверење. Као основа тим радовима има се поставити неприкосновеност општинског уређења сеоскога поседа земље, тражећи у исто време начина како да се олакша појединим сељацима иступање из општине.

Да се предузму без одлагања мере ради измене заједничког јемства, које сељацима смета.

Да се преустроји губернијска и среска управа, ради појачања непосредногa задовољавања разноврсних потреба сеоскога живота сарадњом људи мештана, руковођених снажном и закономерном влашћу, која нам је строго одговорна.

Призивајући све наше верне поданике да нас потпомогну, како би се у породици, у школи и друштвеном животу учврстила морална начела, крај којих се под окриљем самодржавне власти једино и могу развијати народно благостање и поуздање свакога у сталност његових права, ми заповедамо нашим министрима и начелницима одељења, којих се ово тиче, да нам поднесу своје назоре о извршењу наших нацрта.

Господ сведржитељ нека пошље благослов на наш царски труд и нека нам помогне, да сложним радом свију верних синова отаџбине испунимо наше замисли о усавршењу државнога поретка установом чврстога строја сеоскога живота, главном погодбом напретка наше државе на тврдим основима вере, закона и власти.

Дано у Петрограду, 26. дана фебруара, године од рођења Христова 1903. царствовања пак нашег девете.

Николај.“

У исто доба, кад је изишао тај проглас царев, руска влада је решила, да предложи цару да помилује ђаке, што су се дали навести на буну те били кажњени прогонством у Сибир. Ти млади одушевљени људи, који су рђаво разумели туђинске идеје, дали се навести на изгреде, насиља, а често су их непријатељи руски поткупили великим новцем, да би тиме ослабили државну моћ. Њих су предводили Чивути и друге сумњиве ексистенције. Било је и таких ђака који су добијали месечну плату за бунтовништво. Помиловање тих заведених младих људи вратиће многу ваљану снагу опет раду и поретку.

Догађаји на Балкану.

Бојеви у Македонији.

Како из Солуна јављају, било је опет боја између усташа и турских војника. У том сукобу погибоше два човека из села Мецерска. Исто тако било је сукоба између македонских и турских комитетлија у селу Боемици. Пушкарали су се читав дан, те је четири усташа погинуло. Осим тога погинуше један свештеник и једна девојка, који су случајно на друму били.

Из Битоља јављају, да су пре неколико дана усташи напали и заузели село Преспу близу Битоља. Потпоручник турски. који је тамо командовао, напусти село и замоли појачање. У бој, што се мало после заметнуо, потпоручник и пет жандарма погину. Кад је помоћ под водством Риза-беговим стигла, Риза-бег је тако непотпуно учинио распоред, да су усташи побегли из села. Риза-бега ће због овог ставити пред ратни суд.

*

Иса Бољетинац.

Злогласни крвник српске раје у Старој Србији, Арнаутин Иса Бољетинац, отпутовао је недавно из Битлиса, где је био заточен, и налази се сада на путу у Митровицу. Нема сумње, да ће долазак овог арнаутског зликовца у Стару Србију бити абер за нова крвопролића.

*

Бугарски памет на народ.

Из Скопља и Битоља јављају у Београд, да су бугарске чете ударише на становнике у местима Кратову, Кочанима, Гостивару, Тетову, Берову и Радовићу

— Ово може опасно бити по вас, — приметим ја.

— Не бојим се, јер знам, да ћете пазити . . . Јесте-ли ми ошишали бркове?

— Јесам.

— Дакле, отпочните и браду.

Са таком ме је претњом погледао, да сам му заповест одмах испунила. Кад бејах готова са шишањем, извади мој сапутник из торбе тањирић, сапун и мало стакоце воде. Начини сапуницу, насапуни своје лице и желео је, да га обријем. Тако бејах уплашена, да сам му се без икаквог препирања покоравала. На срећу моју више пута ме је из шале замолио брат, да га обријем, те тако не бејах баш са свим невешта у овом послу, и поред крегања железнице ипак сам доста вешто свршила посао. Тако сам га вешто обријала, да би и ма којем берберу на похвалу служило оваково бријање.

Кад сам ово свршила, мој сапутник остави справе за бријање, скупи ошишану косу и баци је кроз прозор, затим поново седне на спрам мене.

— Угасите лампу — рече ми.

Учиник.

— Сад још једно имамо.

— Још шта? Шта хоћете још од мене? — муцала сам уздрхталим гласом.

— Окрените се прозору и гледајте на поље.

Окренула сам се.

— Ако вам је живот мио —, да се нисте усудили окренути се све дотле, док вам не дозволим.

Грло ми се осушило, а срце ми је тако јако куцало, као да је хтело распасти се. Шта хоће самном овај човек? Је-ли луд или зликовац? Или, ваљда, хоће да ме убије? Ах, та никад неће доћи влак до оближње станице? Никада неће проћи ова страшна ноћ?.... Једва једном! Влак је лакше почео ићи и сад ме мој сапутник поново ослови:

— Можете се окренути.

Радознало га погледим и изненађена — цикнем. Нисам познала свога сапутника. На спрам мене седео је један стар свештеник. Коса и обрве су му као снег беле биле, а лице намазано и благо.

Влак је стао и свештеник отвори врата од купеа и љубазно смешећи се на мене, при растанку скиде шешир и рече ми:

— Бенедикте!

. . . . . Више га никад нисам видела. Али после неколико минута два тајна полицајца приступе к мени и запиташе ме: Нисам ли откуд видела једног господина у дугачком јапунцету, са великом марамом на врату? Дотични је зликовац, за чију главу је велика награда одређена.

Више сам се збунила, но што бах одговорити знала. Ати сам се тврдо заверила, да одсада нећу никада сама и то ноћу путовати.

Срп. Падеј.

Превео: **Душан.**

намет од 2 до 100 динара у сразмери према иметку опорезаних.

*

Пораз Сарафова.

Са Порте јављају, да је Борис Сарафов, потучен у битци на Бохемици, са неколико усташа пребегао без капе и сабље у Бугарску, иставивши на разбојишту свог коња и свој огртач.

Нови Сад, 7. марта 1903.

— **У Панчеву се догодило** нечувено насиље са црквеном општином. О том смо донели телеграм у последњем броју. Нас то насиље не изненађује. Биће тога још више. Радикална странка постала је владина странка и мора све чинити, да се тамо горе умили, особито после Селовога одговора радикалској депутацији. Вршачки владика постао је већ викар патријархов. Он много пута и председава у саборском одбору. Но вршачки владика мора постати још и нешто друго: мора постати оно што је некад један српски посланик на угарском сабору за Анђелића рекао: reverendába burkolt kormánybiztos (у реверенди умотан владин комесар). С тиме се сасвим разјашњава насиље према панчевачкој црквеној општини.

— **Професор Јагић и Срби.** Велико негодовање у српском јавном мњењу с оне стране Дунава изазвао је један чланак, што га је у бечкој „Н. Сл. Преси“ о македонском питању написао професор славистике на бечком свеучилишту, др. Ватрослав Јагић. У том свом чланку је проф. Јагић доказивао, да у Македонији нема Срба, а у Ст. Србији да их је врло мало, или по готову да их ни тамо нема. Кад се зна, да је проф. Јагић у делегацијама бранио теорију некога „босанскога“ језика, хотећи тиме олакшати Калаију бесомучну борбу против свега, што у окупираним покрајинама хоће да се назове српским, — онда није неоправдана претпоставка, да је Јагић и овим својим чланком у „Н. Сл. Преси“ хтео некоме, коме су Срби и српска мисао трн у оку, да учини услугу. Јагић је одма после тог свога несретног чланка изјавио, да се при писању чланка служио етнографском картом, начињеном у Софији. То и јесте малер, кад се један научењак светскога гласа, као што је др. Јагић, ослања на лажне бугарске податке и на основу тих лажних података изриче свој суд у тако важном питању. То један Јагић није смео радити!

Јагића пече једнодушна осуда српског јавног мњења и зато је председнику Краљевске Српске Академије Наука, чији је он члан, упутио писмо, у ком моли да га бришу из чланства. Нема сумње, да ће Академија то и учинити.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У седници заступничке куће од 5. (18.) о. м. само је један говорник могао да говори о војним предлозима, јер је опозиција употребила нову аферу, да је у сабору на дугачко и на широко расправља. Наиме престоничка полиција је запленила домобранско одело, што се у „Мађар Синхазу“ употребљавало при представи новог, скоро револуционарног комада „Готерхалте“, јер се сумњало, да су то од војног ерара украдене ствари. Због тога је Кошутовац Гал интерпелисао пре дневног реда у овој седници, кривећи министра-председника Села, да је то полиција учинила с његовим знањем. Министар-председник Сел је одговорио, да је лаж, е је он то наложио полицији и да је за ту запљену дознао тек из новина, и да је оно одело одмах враћено позоришту. — У подне се прешло на дневни ред, те је заст. Ендреји жестоко говорио против војних предлога. Затим се прешло на интерпелације. Нарочито је дубок утисак учинила интерпелација заст. Кубика о слободним железничким картама, што их министар трговине даје појединим уредништвима владиних листова. Ту се испоставило да сам „Будапешти Напло“ има преко 20 слободних карата на железници! То је признао сам уредник тога листа заст. Веси. —

У седници од јуче, 6. (19.) о. м., Кошутовац Золтан Пап наново је потегао ствар са запленом униформама у „Мађар Синхазу.“ Он је хтео да зна, је-ли Сел наредио полицији да изврши ту заплену. Мин.-предс. Сел је енергично одбио ту инсинуацију. Затим се прешло на расправу о војним предлозима. Најпре је краће говорио заст. Д. Хорват, а затим пуних три сата заст. Вишонтаји, обојица против предлога.

— **Појачање енглеске ратне флоте.** Мада Енглеска има најјачу ратну флоту на свету, она се још већма појачава. Овогодишњи енглески поморски прорачун који износи огромну своту од 35.836,841 фуната стерлинга (око 800 милијона Круна), повишен је према лане са 3.202.000 ф. ст.. Број официра и морнара у флоти је установљен са 127,100, дакле са 4600 више него лане. Из разјашњења, што га је прорачуну прикључио први лорд адмиралитета ерл оф Селборн, види се ово: Прорачун за градњу нових бродова износи 10.137,000 ф. ст. Осим тога новог програма за градњу бродова, градиће се: 11 1 линијских оклопница, 19 оклопљених крстарица, 6 других крстарица, 4 извиднича брода, 2 слупа и 19 контр-торпиљера, 8 торпедних бродова и 3 подводна брода; од тога ће 6 линијских оклопница, 14 4 оклопљених крстарица, 1 друга оклопница, а, оба слупа, 4 контр-торпиљера, 8 торпедњача и 3 подводна брода бити још овеге године готови.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 7. марта 1903.

— **Пловидба путничких пароброда.** Путнички пароброди на Дунаву почеће пловити 8. 8. (21.) о. м., када се први пароброд креће из Будимпеште. Из Новога Сада креће се за Земун и Београд први путнички пароброд у недељу 9. (22.) о. м. у 7·30 сати у вече, и од тадаа ће доле возити сваке среде, петка и недеље у 7·30 сати у вече. Из Земуна и Београда креће се горе први путнички брод 13. (26.) о. м. Из Новога Сада за Будимпешту креће се истога дана и од тада вози за Будимпешту сваког четвртка, суботе и понедељника у 11·20 сати пре подне.

— **Улагује се!** Пишу нам из Вршца: „Овдашњи лист „Родољуб“ доноси белешку у свом последњем броју, како је државни школски надзорник Шебеста посетио прошле недеље вршачке српске основне народне школе, којима је управитељ Мита Клицин, од „мајског“ сабора изабрани и још непотврђени епархијски школски референт. У тој белешци хвали се Мита Клицин, — јер је он и уредник „Родољуба“, — како је државни школски надзорник задовољан с успехом у мађарском језику у српским основним народним школама, како је своје задовољство изјавио и у варошком управном већу, и како је изјавио (наравно на молбу Мите Клициног) да ће о том известити и кр. уг. министарство просвете и црквених послова.

Мити Клицином канда се и сув ше отежее потврда његова за референство, те је сад узеоо у помоћ и државног школског надзорника, даа овај посведочи, како је Мита добар Мађар, јерр ту канда и запиње; како је ревностан потпомагач државне идеје и како је својим упливомм као управитељ за тако кратко време створиоо у вршачким школама неочекивани успех у мађарском језику. (А како је у другим предметима, тиме се не хвали. — Ур) То ништа друго није него улагивање државном школскомм надзорнику, да га само препоручи горе.

О, јадна школо српска, шта си дочекала. даа ти стоје на челу таки људи, као што су Мита Клица и њему подобна братија!“

— **Српско народно позориште.** Пишу намм из Ковина: „Могу вам јавити по нас Ковинчане и околицу нашу радосну вест, да ће намм ваше народно позориште у походе доћи и у нашој средини месец дана пробавити. Што ће намм се топла жеља испунити, имамо да захвалимоо нашем месном одбору позоришном у првом реду а за тим г. А. Хаџићу, ком је пошло за руком да отклони све запреке, које је наша политичка власт доласку наше позоришне дружине на пут стављала. Наш месни позоришни одбор у договору са г. А. Хаџићем углавио је да нам позоришна дружина из Земуна 26. марта о. г. лађом дође и свој рад 28. марта отпочне. Одабрани су све по избор комади, који ће се код нас приказивати. Постарано је да претплата испадне што боља, како би наше позориште могло од нас без дефицита отићи, а то ће се лако моћи постићи, кад се узме на ум, да је већ прошло десет година, од како нам позориште није долазило, а стари жар и одушевљење према позоришту није у нас ни мало малаксало. Ми желимо и очекујемо чланове наше позоришне дружине и кличемо им већ у напред: Добро нам дошли мили гости наши!“

— **Списак бирача.** Ради допуне овогодишњег списка бирача за угарски сабор, односно ради састављања бирачке листе за годину 1904. кр. уг. министар унутрашњих послова издао је муниципијама строгу наредбу, по којој се састављање привремене листе има извршити најкасније до 15. априла по р. Упозоравамо сваког Србина, који зна да има право гласа, да то своје право рекламира и не занемари га.

— **Годишњи вашар у Ст. Футогу.** Идући Ст.-Футошки годишњи вашар одржаће се 16. (29.) и 17. (30.) марта 1903, на који се сваковрсна марва може дотерати.

— **Завештај Митрополита Хаџи-Саве.** „Глас Црногорца“ јавља ово: „Поред толиких добротворстава, које је блаженопочивши Хаџи-Сава чинио за свога живота, и својим своједручним тестаментом од 6. априла 1902. заузео је мјесто међу народним добротворима. Своје непокретно имање у Босни којим управља г. Петраки, оставио је српско-православној општини у Сарајеву „као почетак оснивања фонда за српску препарандију, кроз тридесет година да се умножава капитал, а послије тога доба да је фонд неприкосновен. Случајно ако се не би могао остварити тај завод, има припасти у фондове Тузлића и Николајевића за оснивање српско-православне народне гимназије. Своје непокретно имање у Оцињу и Никшићу оставио је Световасилијевској цркви у Никшићу и манастиру Косиријеву у Бањанима. Своје покуство оставио је старој и новој цркви св. Николе у Оцињу. Своју библиотеку цетињској библиотеци. Од 4000 фиорина, који се налазе у Облигацијама код г. Јова Голијанина, једну иљаду, као и своје акције у никшићкој штедионици, оставио је својој својти у Црној Гори; а остале 30 0, да му се кости пренесу у Никшић и код старе цркве гробница огради. Новац што се је код њега нашао за погреб и неке мање легате. Новац што има у Српској Банци у Загребу не спомиње, него се нашло само једно писмо из којег се види, да је ту уписато 500 фиорина на име једне његове синовице у Сарајеву. К овоме имамо додати да је прошле године потрошио до 5000 фиорина око грађења воде у Бањанима, чим је учинио велику задужбину у оном безводном нашем крају.“

— **Оставина митрополита Серафина Перовића.** Покојни митрополит мостарски Серафим Перовић завештао је већи део свога имања за фонд за потпомагање српских школа, а наиме: I. За оснивање „фонда за помагање сиромашних српских школа у Херцеговини“: 100 комада акција „Српске Банке“ у Загребу у вредности до 8000 круна, 2000 круна уложених у акције Српске Кредитне Банке у Броду н/С., Три куће у вароши Невесињу у вредности око 8000 круна. Две трећине од свију некретнина у Бијелом Пољу (код Мостара) и котару Невесињском у вредности 30.000 круна. Све покретнине (покућанство и т. д.) и новац у готовини и у дугу око 18.000 круна. II. Родбини: Брату и сестрама: једну трећину од свију некретнина у Бијелом Пољу и котару невесињском у вредности 15.000 круна, Јови Братићу и његовој деци: земљу у Требињу у вредности око 4000 круна. — III. За четири манастира у Херцеговини: Житомислић, Дужи, Завалу и Добрићево по 250 укупно 1000 круна. — IV. Српско-православној конзисторији у Мостару целокупну књижницу осим педагошких дела и листова, које оставља српској школи мостарској. — V. Стани Милојевић (куварици) 1000 круна. — VI. Слугама: Мићу Муцовићу и Максиму Јањићу по 100 круна.

— † **Др. Ђорђе А. Петковић.** У Шибенику је 17. фебруара о. г. преминуо др. Ђорђе А. Петковић, бивши дугогодишњи лекар у Улцињу у Црној Гори. Покојни др. Петковић био је велики филантроп. Он не само што је бесплатно походио дању-ноћу сиромашне болеснике, не само да им је бесплатно давао лекове из своје ручне апотеке, него је сиротињи, која се у болести није могла хранити како треба, и новцем притицао у помоћ. Осим тога на његову имању могла је црногорска сиротиња увек да нађе зараде. Пре више година др. Петковић је душевно оболео, те је однесен у шибеничку болницу, где је сад испустио племениту српску душу своју. Покојник је рођен у Параћину у Србији; медицинске науке свршио је у Бечу и у Москви. Као лекар радио је неко време у Србији, а затим пуних 20 година у Црној Гори, где је оставио иза себе најлепшу успомену. Нека му је лака црна земља и вечан покој његовој племенитој души!

— **Први парни млин у Црној Гори** Како „Гл. Ц.“ јавља цетињски трговац Ђуро С. Секулић уредио је на Цетињу парни млин, који је 28. фебруара о. г. почео да ради. То је први парни млин не само на Цетињу, него и у целој Црној Гори. До сада је народ у Црној Гори млео или у воденицама, или где воденица није било, на домаћим жрвњима. Све је то било скопчано с великим тешкоћама, јер је у Црној Гори, нарочито старој, врло мало текућих вода. С тога ће народ у Црној Гори радосно поздравити подузеће г. Секулића. Чује се, да ће овај подузетни човек правити и вештачки лед, што је такођер велика добит за Цетиње, нарочито у топле летње дане, а тако исто да ће поред свог млина удесити и парно купатило.

— **Ускршње дописне карте.** У вакладу српске књижаре М. Милановића у Сарајеву изишле су лепе дописне карте са бојадисаном сликом васкрса Христова. Ове су дописнице веома прикладне за ускршње поздраве и с тога их препоручујемо српској публици.

Новости са стране.

— **Краљ отпутовао.** Њ. В. краљ Фрања Јосиф отпутовао је јуче по подне у Беч, али ће се у мају вратити у Будимпешту на дужи боравак. Сиротињи престоничкој поклонио је краљ 10.000 Круна.

— **Конгрес словенских новинара — у Будимпешти.** Мађарско новинарско и књижевно друштво „Отхон“ — како „M — g“ јавља — добило је од „Средишњег Удружења Словенских Новинара“ из Прага писмо, у ком се пита, дали би конгрес словенских новинара, ако би се г. 1904. одржао у Будимпешти, наишао на колегијалан пријем код мађарских колега. У седници „Отхона“ одржаној ономад, одбор је изрекао, да ће словенске новинаре примити срдачном колегијалношћу, ићиће им у свему на руку и нуди им просторије „Отхона“. Пошто су Чеси писали „Отхону“ мађарски, то ће „Отхон“ да одговори на чешком језику.

— **„Готерхалте“ у „Мађар Синхазу.“** Најновија „сензација“ у Будимпешти је сада позоришни комад „Готерхалте“, што га је написао неки помађарени Чивутин по имену Адолф Мереји. Он је употребио садашњи расположај мађарске публике, па је свој комад, који нема никакве литерарне вредности, удесио тако, како ће да распаљује и онако распаљиву мађарско-чивутску публику. И то му је потпуно пошло за руком, јер је ономад у вече при представи тог комада било велике демонстрације. Повод им је био управо то, што је полиција дан пре запленила војничке униформе, што их глумци облаче у том комаду, те се држи да је тиме хтела да спречи даље приказивање овог комада. Но управа баш зато истакне ономад опет то парче и публика је бурно демонстровала. Кошутову песму је заједно с глумцима више пута певала, а кад у приказу музика има да свира народну химну („Gott erhalte“), онда су викали: „Аљуг! Доле са целатском химном!“ Опозициони листови не могу да се нахвале „патриотизма“ демонстраната.

— **Спор у једној мађарској аристократској породици.** Пре неког времена јавили су мађарски листови, да је баронеса Алојзија Баи, млада и богата девојка у Пожуну, у самоубилачкој намери скочила у Дунав, и од тога доба ју је нестало. Баровеса је отишла из куће свог стрица барона Дионисија Баија, код кога је и одрасла, а оставила је иза себе два писма, у којима каже да не може више живити и с тога сама себи одузима живот. Несталу баронесу дали су тражити и отац, барон Аладар, и стриц, и полиција, али до сада јој нису нашли тело ни на суву ни у води. Међутим је отац Алојзијин тужио свог брата Дионисија и његову породицу, да су непоштено руковали иметком несретне баровесе и да су је они издирек но отерали у наручја смрти. Но осим тога се поводом ове жалосне ствари повела и новинарска свађа између оба брата. Исход ове породичке свађе барона Баија очекује се с великим интересовањем у целој пожунској жупанији.

— **Покрет против двобоја и ратни министар.** Ц. и кр. заједнички ратни министар подмаршал Питрајх издао је наредбу, којом забрањује активним, резервним и ванслужбеним официрима, да буду чланови „опште лиге против двобоја“.

— † **Адмирал Тиртов.** У Петрограду је, капљом ударен, напрасно умрио руски министар марине адмирал Тиртов у 67. години живота. Он беше један од најодличнијих заступника модерне руске флоте. Већ у кримском рату командовао је Тиртов ратним бродовима, што беху концентрисани у кронштатској луци, да чувају Кронштат од савезне енглеско-француске флоте. Касније је Тиртов био шеф руске тихоокеанске ескадре пуних 18 година, и ту је много учинио за усавршење руске ратне марине. Велике заслуге стекао је и као шеф поморског штаба и средишње управе за градњу бродова. Од г. 1896. вршио је дужност министра марине. Пре неколико недеља умрио му је брат, који беше заповедник црноморске флоте. Држи се, да је министру Тиртову жалост за братом скратила живот.

— **О принцези Луизи.** Саски краљ Ђорђе предигавши се после дуге болести отишао је на језеро Гарда да се опорави. Пре поласка издао је прокламацију на свој народ, у којој је споменуо и аферу бивше престолонаследниковице Луизе, те у прокламацији вели, да је она у тишини одавно пала. То је тако дирнуло Луизу, да се у Линдави разболела, што више кажу да се покушала убити, али околина њена је спречила.

НОВИЈЕ.

Загреб, 6. марта. У Броду и на Сушаку држаће се народни зборови за финансијалну самосталност Хрватске и Славоније.

Беч, 6. марта. У данашњој седници царевинског већа приликом расправе о поравнању с Угарском, заст. Шрајтер је говорио против поравнања и завршио је свој говор речима: Оделимо се од Угарске у економском и политичком погледу. Los von Ungarn!

Београд, 6. марта. Мада су објављене реформе, једнако хапсе Хришћане у Македонији из политичких разлога. Само у битољском вилајету позатварано је у току последње три недеље до 1000 Хришћана. Све немухамеданце, који услед све већег зулума турских редифа напуштају своја огњишта, затварају као политички сумњиве. (Ето, како Турска изводи реформе. — Ур. „Бр.“)

Берлин, 6. марта. У данашњој седници државног сабора пангерман Хасе жестоко је напао Угарску, што се у њој прогањају Немци. Државни канцелар гроф Билов бранио је Угарску и Мађаре од Хасеових нападаја.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 7 марта 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	15 „ 20	„
Жито ново друге каквоће	14 „ 80	„
Зоб	11 „ 60	„
Јечам нови	12 „ 20	„
Кукуруз стари окрњен	12 „ 60	„
Кукуруз нови окрњен	12 „ 40	„
Пасуљ бели	23 „ —	„
Пасуљ жути	21 „ —	„
Вика	12 „ 60	„
Мухар	26 „ 40	„
Проја	9 „ —	„
Вуна	100 „ —	„

Све од 100 клг.

Марва, свињи и живина

Нови Сад, 7. марта 1903.

Волови од кил	40—42	пот
Свињи тешки „ „	1	круна
„ средњи „ „	90—94	„
„ лаки „ „	80—82	„
Теоци „ „	70—74	„
Јагњци по пару „ „	16—20	„
„ „ кгр. „ „	60—66	„
Мршаве свињи по пару	—170 и 200	круне
Кљукане гуске по кил.	1	крува 10 пот.
Јаја 8—9 ком.	—	—40 „

Огласи.

НАШИМ ПОБОЖНИМ СРПКИЊАМА.

ЗА УСКРШЊИ ПОКЛОН

Добили смо нове разнолике и у дивот корице увезане

ЗБОРНИКЕ МОЛИТАВА

приредио их † ЉУБОМИР ПАНИЋ

окруж. прота Вел. Бечкеречки

у врло укусном формату и финој штампарској изради.

Зборник овај намењен је нашим побожним Српкињама, из којега ће приликом свете и божанствене литурђије читати и молити се Богу за спас своје и својих душа. — У Зборнику овом, растумачена је божанствена света литурђија, те ће свакој Српкињи православној бити тиме разумљив значај и узвишеност наше свете српско-православне вере.

Цене Зборнику — знатно смо снизили — скоро рећи у полак спустили.

ЗБОРНИК у укусном платненом повезу — 2 К.
ЗБОРНИК у платненом повезу са златним обрезом и шарама — — — — — 3 К
ЗБОРНИК увезан у фином сомоту боје: љубичасте, плаветне, или црвене — са крстом и оковом — — — — — 8—10 К.
ЗБОРНИК увезан у фине сомотске корице боје: љубичасте, плаветне или црвене — са дивним украсом и уметутим седефом од — — — — — 10—15 К
ЗБОРНИК имитиране слонове кости са врло укусним украсом од кости и крстом од — — — — — — — 8—10 К.
ЗБОРНИК од имитиране слонове кости са врло укусном израдом — дивним шарама од — — — — — — 10—15 К
ЗБОРНИК од врло фине углачане кости — врло укусно и фино израђено од 14—16 К.
ЗБОРНИК од врло фине углачане кости — са дивним венцем од кости руком резано од — — — — — — 16—20 К
ЗБОРНИК од праве слонове кости врло фино и укусно израђено од — — 24—34 К.
ЗБОРНИК — увезан у фине седефске (Perlmutter) корице — на коцке од 24—34 К.
ЗБОРНИК — увезан у фине корице **бисер школке** из једног комада, са укусним резом и плочом за монограме — од 40—50 К.

По жељи шаљемо на углед и избор више комада зборника о трошку поручиоца тамо и натраг.

Нови Сад, пред Благовести 1903.

Српска издавачка књижарница и штампарија.

105 1—2 **Браће М. Поповића.**

НАМЕШТЕНА СОБА

са сокака, врло лепа, видна и сува, у новој кући, са ЗАСЕБНИМ УЛАСКОМ, за издавање је.

Упитати у кући бр. 22. златна греда, Н. Сад. 94 3—3

Најпомоднији, најлепши

Више пута награђено. **ПОКЛОН** Постоји од 1879.

О СВАДБИ ИЛИ О ИМЕНДАНУ, РОЂЕНДАНУ, ЈУБИЛЕУМУ, У СВАКОЈ ПРИЛИЦИ И СВЕЧАНОСТИ

је портре у природној величини, јер исти не само да пружа пријатно изненађење, него служи такође и као леп украс зида и собе и има вечито трајну вредност. Исти служи и за вечиту успомену (особито на покојнике). Ова се портрета по свакој послатој фотографији (па такође и из група) најбоље израђују. Формат 40: 50 цм. Цена 3 фор. —

За верну сличност и постојаност највећа гаранција. Фотографија се неповређена враћа натраг. Поруке се извршују за 10 дана. Стотинама писмених признања из свију, па и из највиших друштвених кругова стоје сваком на слободан увид.

SIEGFRIED BODASCHER's

prämiirtes Kunst-Atelier für Portrait-Malerei.

WIEN, II., Praterstrasse Nr. 61, WIEN.

ОПОМЕНА!! Догађало се, да су агенти долазили код партаја и да су се без икаква права издавали за моје заступнике, с тога чиним пажљивим сваког на исте и изјављујем, да ја немам никаквих путника и агената. Сваки, који хоће да не буде оштећен и који жели да буде добро и солидно послужен, нека се с пуно поверења и непосредно обрати на мој вештачки атеље, који постоји још од 1879., у Бечу, II. Praterstrasse 61. 103 1—10

2478. szám. Kig. 1903. 104 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Ujvidék szab. kir. város a városi rendőrlegénység és városi hivatalszolgák. 1903., 1904. és 1905. évi egyenruházatának biztositása végett az alább jelzett ruhaneműek szállitására Ujvidéken az új városháza II. emelete 34. ajtószámú irodahelyiségében Sztratimirovics László polgármester helyettes hivatalos helyiségében 1903. évi április hó 4-én d. e. 10 órakor zárt irásbeli versenytárgyalás fog tartatni, a melyre vállalkozók azzal hivatnak meg, hogy az ajánlatok ezen versenytárgyalásra legkésőbb 1903. évi április hó 4-én d. e. 10 óráig Ujvidék szab. kir. város tanácsánál nyújtandók be. — A szállitandó egyenruhák a következők:

1.) Negyvenkettő (42) gyalogrendőr számára egyenkint:

1. drb. köpönyeg, 1 drb. téli kucsma, 1 drb. kalap forgóval, 1 drb. nyári zubbony, 1 drb. téli bélelt zubbony, 1 drb. nyári nadrág, 1 drb. téli nadrág, 1 drb. karův, 1 drb. nyakkendő, 1 pár nyári keztyű, 1 pár téli keztyű, 1 drb. kardbojt, 1 drb. nyári sapka, 1 drb. gummi köpönyeg, 1 drb. gummi gallér. 2.) Tíz (10) lovasrendőr számára egyenkint:

1 drb. köpönyeg, 1 drb. téli kucsma, 1 drb. kalap forgóval, 1 drb. nyári zubbony, 1 drb. téli zubbony, 1 drb. nyári nadrág bőrrel, 1 drb. téli nadrág bőrrel, 1 drb. nyakkendő, 1 pár nyári keztyű, 1 pár téli keztyű bélelt, 1 drb. nyári sapka, 1 drb. mente (báránybut béléssel). 3.) Tíz (10) hivatalszolga számára egyenkint:

1 drb. köpönyeg, 1 drb. téli posztó zubbony (bélelt), 1 drb. téli posztó nadrág, 1 drb. nyári posztó zubbony, 1 drb. nyári posztó nadrág, 1 drb. vászon zubbony, 1 drb. vászon nadrág, 1 drb. nyári sapka, 1 drb. nyakkendő. 4.) A házfelügyelő számára:

1 drb. hosszú bekecs, 1 drb. nyári sapka, 1 drb. köpönyeg, 1 drb. téli bélelt magyar nadrág, 1 drb. téli bélelt zubbony, 1 drb. nyári posztó zubbony, 1 drb. posztó pantallon, 1 drb. vászon nadrág, 1 drb. vászon zubbony. 1 drb. rajtos nyakkendő. Az elfogadott vállalkozó tartozik az elvállalt egyenruházatot a rendőrfőkapitány megrendelésére az eddig előirt szabás és minta szerint kellő időben pontosan szállitani s ezen vállalat biztositására 600 szóval Hatszáz korona biztositéki összeget készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a városi pénztárba befizetni.

Vállalkozó köteles az egyes tárgyakat a városi tanács által jóváhagyott árak mellett szállitani.

Amennyiben vállalkozó elvállalt kötelességének a jelen és a városi rendőrfőkapitány által előirt feltételek értelmében eleget nem tenne, úgy jogában áll a városnak egy év elteltével a szállitási szerződést felbontani és az egyenruházat szállitásával más vállalkozót megbizni.

Köteles továbbá vállalkozó a szállitás tárgyait képező iparczikkeket lehetőleg hazai termelőktől beszerezni.

A biztositéki összeg csak 3 év elteltével vagyis a szerződés felbontása után a vállalkozónak saját irásbeli kérelmére fog kifizettetni.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa fentartja magának azon jogot, hogy ajánlattevő vállalkozók közül — a jutanyosság szem előtt tartása mellet — az egyenruházat szállitásával azt a vállalkozót bizza meg, ki a jó és helyes szállitás tekintetében már eleve is legtöbb biztositékot nyújtani képes.

Végre az árlejtésben részt vehetnek csak szakértő hazai iparosok vagy vállalkozók.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa 1903. évi márczius hó 12-én.

Szalay Lajos s. k.
kir. tanácsos polgármester.

449 19 —

Сваковрсна семења за расаду

ШТОПЛОВА, ГУМЕ И ВОСКА ЗА КАЛАМЉЕЊЕ, ПЛАВА

камена и шаша, фина зејтина, пиринча, каве, крупна и ситна грожђа, крупна бадема и лешњика. Минхенско шпатен пиво у флашама.

ДЕЛИКАТЕСА И ПИЋЕТЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица 27.

Телефон бр. 76.

ГРЧКА

лековита вина:

Mavrodaphne, Cypro, Achaler, Malvasier,

сваки дан

свежа путера за тој са спахилука надвојводе Албрехта,

дебрецинске и енглеске меснате сланине,

минералне воде.

За жребање, које ће бити 1. априла о. г.

препоручујемо

ПРОМЕСЕ

Потиско-Сегединских срећака

Главни згодитак је:

180.000 КРУНА

Цена једној промеси 7 круна.

Ко жели да му се поштом пошаље, нека нам пошаље још 35 пот. за поштарину.

Мењачница Централног Кредитног Завода у Новом Саду.

88 6—?

URANOS-BLAU

(ПЛАВЕТНИЛО)

Најбоље сретство за рубље!

Законом заштићено.

У заводима за прање и у свима кућама најомиљеније плаветнило.

Јефтино и ненадмашно!

1 мала боца за 24 потуре довољна је за једно прање. — 1 велика боца 1·60 К., ½ боце 1 К.

СВУГДЕ СЕ МОЖЕ ДОБИТИ!

На патворине се упозорује!

Искључиви произвођачи:

BRÜDER HOCHSINGER

ХЕМИЧНА ФАБРИКА

BUDAPEST,

VI., Rózsa-utcza 85.

86 2—20

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Н. Саду.